

Språkgroddar

Om barns språk, språkutveckling och flerspråkighet

Kontakta oss:

Johanna Sallinen

tfn 044 788 1053

johanna.sallinen@folkhalsan.fi

www.folkhalsan.fi/spraklekar

Folkhälsan 2020

Reviderad version av Språkgroddar 2009

Illustrationer Terese Bast

Barns språkutveckling

Språkutvecklingen är en livslång process som börjar före födseln. Den är en naturlig del av barnets allsidiga utveckling, men det är ändå värdefullt att stödja den redan från allra första början, oavsett om familjen är en- eller flerspråkig. Förmågan att ta till sig språk har barnet nämligen vid födseln, men det beror på omgivningen hur språket växer och utvecklas. Den här broschyren ger dig information om barns språkutveckling och om hur du som vuxen kan stöda ditt barns tillägnande av språk.

Språk och samspel är barnets första och viktigaste redskap genom livet, och de påverkar på ett mångfasetterat sätt barnets hälsa och välbefinnande. Det är genom språket som barnet kan göra sig förstått och förstå sin omgivning. Språklig kompetens och språkliga nätverk lägger grunden för kulturtillhörighet och bidrar till att skapa självbild och självförtroende. Språket påverkar barnets möjligheter att göra sig hörd och beaktad, att lära sig, att uttrycka sina tankar, sina känslor, sin vilja och sina behov.

Grunden till barnets språk läggs i hemmet. Därför har du och din familj en nyckelroll vad gäller ditt barns språkutveckling. Hjälpt ditt barn att utveckla sitt/sina språk för att få känna sig delaktigt, upptäcka världen omkring sig och så småningom ta del av läsandets mångfald och glädje.

Det finns vissa mönster för hur språkutvecklingen hos barn brukar se ut. Det är ändå skäl att minnas att alla barn är olika, och att språkutvecklingen varierar från barn till barn.

Före födseln

- Barnet börjar reagera på ljud redan under graviditeten då hörseln utvecklas.
- Redan före födseln lär sig barnet att känna igen de ljud och röster som förekommer i omgivningen.
- Barnet uppfattar den rytm och melodi som språket bygger på.
- Forskning visar att barnet blir lugnt av att höra sin mamma tala och sjunga.

Prata och sjung för ditt ofödda barn. Båda föräldrarna kan redan nu vara en aktiv del av barnets verklighet. Om ni föräldrar talar olika språk och önskar att ert barn ska få tillägna sig dem båda, tala ditt eget språk med barnet redan nu.

0–3 mån.

- Spädbarnet har redan ett aktivt och nyanserat sätt att samspela med sin omvärld.
- Barnet formar munnen till vokaler, läppljud och gurgelljud, och skriker för att göra sig förstådd.
- Barnet ler för första gången.
- Det lilla barnet samspelar aktivt genom turtagning, t.ex. ljuder turvis med dig, utbyter leenden eller viftar och sprattlar när du talar.

3–6 mån.

- Barnet kommunicerar allt aktivare genom ögonkontakt, leenden och imitation.
- Du kan känna igen barnets olika former av gråt.
- Babyn reagerar på olika ljud genom att vända huvudet mot eller från ljudet.
- Barnet producerar vokalljud, lyssnar till sig själv och iakttar intonationen i språket omkring sig.
- Barnet prövar tonlägen, ljudstyrkor och många slags ljud – också sådana som inte finns i den närmaste språkliga omgivningen.

Imitera barnets mimik, härma ljudbildningen och prata med babyn. Ta aktivt ögonkontakt med barnet och var kroppsligt nära barnet medan ni leker och språkar. Rimma och ramsa, sjung för ditt barn. Var lyhörd och prata om det barnet uppmärksammar, d.v.s. dela barnets intresse och ge ord för barnets känslor, t.ex. ”oj, nu blev du glad, rädd, förvånad...”. Tala tydligt, le och skratta så får du så småningom ett leende till svar. Ge babyn utrymme och tid för turtagning; ibland kan svaret dröja, men det kommer t.ex. i form av en blick, ivrigt sparkande eller ett leende.

6–12 mån.

- Barnet reagerar på sitt eget namn.
- Babyn jollrar med konsonanter – stavelsejoller: ga-ga, da-da, ma-ma-ma.

- Nu blir jollret socialt. Barnet använder sig alltmer medvetet av ljud i samspelet med dig.
- Jollret blir språkspecifikt genom att du förstärker språkljuden i just det språk du använder med barnet.
- Barnet förstår skillnader mellan tillsägelse och fråga.
- Leken med rösten blir säkrare – barnet mimar, imiterar, leker med tungan och olika ljud.
- Barnet härmar de vuxnas ljud, t.ex. hosta.
- Det finns stora individuella skillnader mellan barn och hur mycket de jollrar.

Prata och berätta vad du gör medan du pysslar om ditt barn. Böj dig fram med förväntansfull min, så visar du ditt barn att du är intresserad av att samspela. Prata och sjung om barnets kroppsdelar och det barnet fäster uppmärksamheten vid. Barnet älskar tittutlekar samt "killekill"- och fingerramsor. Det finns tåliga böcker med tydliga bilder och klara kontraster att titta i och smaka på. Låt böckerna ligga framme på golvet nära ditt barn, så att de finns lätt tillhands för barnet. Peka, benämna och prata om bilderna i böckerna tillsammans. Välj böcker som tilltalar också dig!

Ramsor för småbarn:

Tåtisse (*ta i barnets stortå*)

Fotbisse (*ta i barnets fot*)

Benborre (*ta i barnets smalben*)

Knäkorre (*ta i barnets knä*)

Lårveckan (*killa i barnets ljumske*)

Och vällingsäcken! (*killa på barnets mage*)

Spring efter vatten, spring efter vatten

(*håll i barnets vrister och rör fötterna sakta fram och tillbaka*)

hink opp, hink opp

(*håll barnets fötter bredvid varandra och lyft upp barnet en aning från underlaget*)

spring hem igen, spring hem igen

(*rör fötterna snabbare fram och tillbaka*)

Det kommer en mus ("*kryp*" med *fingerspetsarna omkring på barnets kropp*)

Som vill bygga hus

Inte där, inte där,

MEN HÄR! (*stanna upp med fingrarna och tryck till lite*)

Öga, öga, näsa, mun (*peka först på dig själv, upprepa och peka på barnet*)

- Tungan ut! (*sträck ut din tunga och vänta - kanske ditt barn gör lika!*)

Tummetott, Slickepott, Långeman, Gullebrand och lilla Vickevire!

(*ta i och kläm lite på varje finger då du nämner det*)

Stortå, Tilletå, Timpen, Tampen och Lilltyta!

(*ta i och kläm lite på varje tå då du nämner den*)

1 år

- Kring ettårsdagen brukar barn vanligen uttala sina första ord.
- De första orden kan vara ordgestalter, vilket betyder att barnet säger t.ex. "baba" men alltid använder det konsekvent för ordet "bil".
- I början är många ord också homonymer, dvs. identiska ord som har olika betydelse, ex. "papa" kan betyda pappa, tappa, lampa, klappa.
- Nu har barnet lärt sig särskilja alla de ljud som de språk barnet har omkring sig består av.
- Barnet är en aktiv samtalspartner där kroppsspråket dominerar.
- Barnet förstår många fler ord än hen själv säger. Förståelsen går alltid före talet.
- Det är vanligt att barnet till synes stannar upp i sin talutveckling, men samlar då på sig ord, har s.k. "ordsamlarstadium" som leder till "ordexplosion".
- Ettåringen använder mest ettordsmeningar, men börjar också kombinera ord till tvåordsmeningar, t.ex. "Nej sova", "Pappa sova", vilket ger stor variation i talet.

Ditt barn är väldigt intresserat av allt som händer omkring er. Hen pekar ofta på något i omgivningen och vill få veta vad det kan tänkas vara och vad det heter. Benämnm och ge enkla förklaringar. Upprepa ord som barnet säger och fyll ut barnets ettordsmeningar i olika sammanhang. Vänd barnvagnens sits så att barnet sitter mot dig, så kan ni tala och samspela när ni är ute och går. Inne blir ljudmiljön lugn och gynnsam för samspel och språkande när du stänger av bakgrundsmusik och andra apparater. Titta tillsammans i pekböcker och läs bilderböcker med enkla, tydliga berättelser med upprepningar om för barnet bekanta situationer. Du kan också skapa en egen bok med för barnet bekanta personer, saker och miljöer, som ni bläddrar i och samtalar om. Låt barnet ha böcker omkring sig och läs i dem då ditt barn orkar och vill.

2 år

- Det talade språket blir småningom allt viktigare, men kroppsspråket är fortsättningsvis aktivt med i kommunikationen.
- Det är av större betydelse ATT barnet talar än HUR hen talar.
- Familjen och de närmaste i barnets vardag förstår barnets tal.
- I barnets tal kan många språkljud ännu saknas, men de kommer småningom.
- Barnet är väl förtroget med samtalsstrukturen: Lyssna – tala – lyssna.
- Barnet talar både för att samspela och för sig själv.
- Barnet förstår längre meningar och kan svara på frågor.
- Ordföljden i talet börjar nu vara korrekt.

Ditt barn kommer så småningom på att man kan påverka och till och med styra världen med hjälp av språk. Hen tycker om att svara på frågor och uträtta små ärenden du ber om hjälp med. Låt ditt barn vara med om det du gör i vardagen, lagar mat, diskar eller krattar. Ge ord för det ni gör och för det som barnet intresserar sig för – personer,

föremål och händelser. Fortsätt att fylla ut och upprepa det ditt barn säger så som barnet skulle ha sagt om hen kunnat – utan att rätta ("nej, så heter det inte"). Ditt barn förstår nu så mycket mera att det går att läsa och berätta korta bildberättelser. Det är vanligt att barn i den här åldern vill höra samma bok om och om igen, ordagrant. Det ger trygghet. Senast nu kan ni tillsammans börja gå till biblioteket. Ditt barn kan också själv välja böcker som ni lånar hem. Fråga personalen på biblioteket om vilka böcker som kunde passa just ditt barn. De hjälper gärna!

3 år

- Treåringen använder längre meningar och är inte lika beroende av den vuxnas stöd i samtalet som tidigare.
- Barnet säger "jag" om sig själv.
- Barnet är fortfarande beroende av här och nu; tidsbegreppen är otydliga, men barnet talar om vad som hänt och kommer att hända.
- Barnet använder ental och flertal samt vanliga prepositioner som "på" och "i".
- Barnet övergeneraliserar böjningsmönster, t.ex. storare, gedde.
- Nu börjar barnet redan ha ett tydligare uttal och kan göra sig förstådd även med sådana personer som inte känner barnet väl.
- Barnet förstår mycket mer än hen själv kan uttrycka.
- Barnet ställer många frågor.
- Efter den här åldern blir språkutvecklingen långsammare.

Ditt barn älskar lekar med ord och nonsens samt rim och ramsor. En treåring är en van samtalspartner, som gärna pratar när du ger dig tid att lyssna aktivt. Ditt barn behöver få vara med om många roliga och trevliga samtal och lekstunder med dig. Visa intresse för det ditt barn berättar, och utveckla vidare det barnet säger. Ibland kan det vara lättare för barnet att komma igång med sitt eget berättande om du först berättar något själv, t.ex. vad du gjort under dagen. Då kommer ditt barn också på vad hen vill berätta om sin dag. Nu kan ni också börja spela olika spel tillsammans. Ditt barn klarar av att allt längre stunder lyssna på det du läser eller berättar. Hen börjar kunna leva sig in i berättelserna och ställer många frågor om dem.

4 år

- Basfärdigheterna i språket är utvecklade och barnet förstår det mesta som sägs.
- Samtalsfärdigheten ökar och ordförrådet fortsätter att utvecklas och växa.
- Barnet pratar rent och i hela meningar, hen är pratglad, frågvis och resonerande.
- Så småningom vaknar den språkliga medvetenheten, d.v.s. förmågan att skilja mellan innebörden och formen hos ett ord.
- Barnet intresserar sig för bokstäver och text.
- De svåraste språkljuden, närmast "s" och "r" kan fortfarande saknas.

5 år

- Femåringen uttalar i regel språkljuden korrekt.
- Barnet har tillägnat sig den grundläggande grammatiken i språket och klarar av komplex meningsbyggnad med 6–10 ord.
- Barnet blir socialt medvetet och behöver rikligt med samtalstid.
- Den språkliga medvetenheten utvecklas ytterligare. Barnet roas av vitsar, metaforer och språkliga tokigheter.
- Barnet håller på att utveckla ett inre språk som fungerar som tankeredskap.
- Att rita bokstäver och skriva sitt namn är roligt.
- Barnet kan tala om en sak medan hen gör någonting annat.

6–7 år (skolbarnet)

- Barnet utvecklar en mångsidigare språkstruktur, t.ex. satsbyggnader med bisats.
- Barnet fortsätter att ta till sig nya begrepp. Ordförrådet nyanseras och blir alltmer specifikt.
- Barnet deltar i samtal, berättar, lyssnar aktivt och förstår instruktioner.
- Barnet kan använda språket för att planera och språket spelar en allt större roll vid problemlösning.
- Sexåringen kan anpassa sitt språk till olika situationer och blir medveten om språket som en del av personligheten.
- Barnet noterar och kommenterar hur andra låter.
- Barnet kan nu klart skilja på språkets form och betydelse.
- Ordförrådet omfattar cirka 7 000–10 000 ord.

Ditt barn behöver gemensam tid med dig för erfarenheter och samtal för att utveckla sitt/sina språk. Spela, lek, gör små utfärder och pyssla med ditt barn. Upplev saker tillsammans och samla gemensamma erfarenheter både inne och ute. Samtidigt som du utvidgar världen för ditt barn ger du möjligheter till ökad språkförmåga och fantasi genom att benämna och tillsammans med ditt barn fundera och resonera om sådant som ni gör och stöter på.

Stanna upp när ditt barn vill säga dig något och ge ditt barn rikligt med samtalstid. Lyssna aktivt på det ditt barn berättar och locka ditt barn till samtal genom att ställa öppna frågor såsom: "Hur menar du? Vad hände sedan? Vad sa han då? Vilka var de?" Kom ihåg att vi vuxna alltför ofta tar den största delen av samtalstiden.

Om ditt barn intresserar sig för bokstäver finns det många lockande ABC-böcker med lustfyllda rim och fantasieggande bilder. Lek med språket på olika sätt – reflektera tillsammans med ditt barn över hur orden låter, om de är långa eller korta, vilka ljud orden innehåller, klappa stavelser och rimma tillsammans, ifall det roar ditt barn.

Läs både bilderböcker och kapitelböcker med ditt barn. Samtala också om det ni läst och fundera tillsammans på sådant som händer i böckerna. Ställ öppna frågor kring innehållet och spinn vidare på det som ditt barn tar fasta på. Välj böcker som tilltalar också dig så blir lässtunderna lustfyllda. Gör högläsningen till en daglig vana.

Besök biblioteket regelbundet tillsammans med ditt barn. Om ditt barn lär sig att biblioteket är ett bekant, roligt och inspirerande ställe att återkomma till blir böckerna en naturlig del av vardagen.

Ramsor

Nonsensramsor

Tjocka polisen i Fiskalamajka
Alla Balla Tauson i Binga Bånga Bej
Jess, veri vell, veri hottentotten
Knaka maka damm okej!

Äjdi käjdi kolovoloväjdi
Kolovolo vingo dingo däjdi
Osch kosch kolovolo vosch
Kolovolo vingo dingo dosch

Ena bena bona baj
Doktor oppe tisse laj
Tisse laj
Mago saj
Ena bena bona baj

När havet sig lägger i loj, loj, loj,
Och solen i simmerisi,
Då bliva små trollen så voj, voj, voj,
Och fåglarna vimmerivi
O, fjärrelimé, kirimistig!
– Begriper du det är du listig.
(Hugo Hamilton)

Tumpar du i kalli malli vandra?
Sa det första trollet till det andra
Nej, men linkelunk har burit törsta
Sa det andra trollet till det första.
– Det var inte underligt minsann,
att de inte alls förstod varann.
(Hugo Hamilton)

Räkne- eller klappramsor

Esike desike luntan tuntan
Simeli maka kuckeli kaka
Ärtan pärtan piff paff puff

Kalle lång
fick en gång
höra på en vacker sång:
ding dång ding dång.
Ut med dig för denna gång.

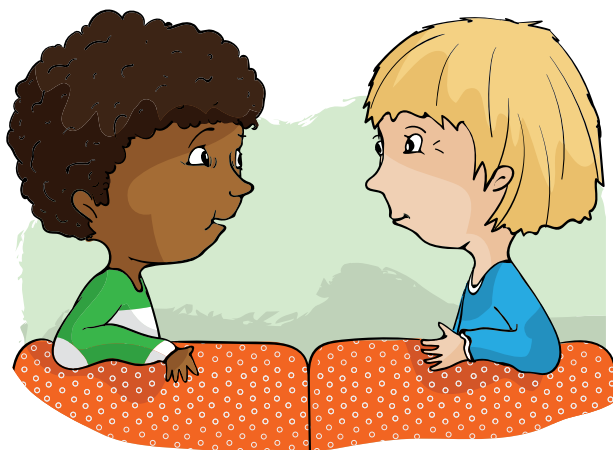
Äppel, päppel, pirum, parum puff
Kråkan satt på tallekvist.
Hon sa ett, hon sa tu,
ute ska du vara nu!

Nicken nacken tacken tå
den som lotten faller på
han ska visserligen stå
tills i morgon klockan två
– ett, två.

Flerspråkighet

- Flerspråkighet är en rikedom, som ger en bredare tillgång till tankar, bidrar till flexibla och kreativa kognitiva funktioner samt öppnar dörrar, bl.a. för mångsidiga sociala kontakter.
- Alla barn kan lära sig många språk.
- Språkkompetens handlar inte om begåvning utan om behov. Det som barnet kan lära sig på ett språk kan hen lära sig på så många språk som är viktiga för barnet.
- Barnets flerspråkighet ärvs inte automatiskt utan kräver alltid en medveten och aktiv insats av alla vuxna kring barnet.
- Flerspråkigheten hänger ihop med de erfarenheter barnet får. Barnet behöver få höra språken i olika sammanhang, med olika människor och i olika situationer.
- Barnets olika språk utvecklas bäst om de vuxna kring barnet konsekvent använder sitt närmaste språk i samspelet med barnet. Då har den vuxna en känslomässig förankring i språket, kan uttrycka sig ledigt och brett och kan erbjuda barnet språkets nyanser och variationer.
- Barnets alla språk behöver mångsidig och tillräcklig stimulans, minoritetsspråket extra mycket stöd.
- Det är berikande att kunna många olika språk också om man inte kan lika mycket av dem alla. Det språk som man går i skola på behöver man kunna bra för att klara sig.
- De språkliga val ni föräldrar gör gällande ert barn har långtgående konsekvenser för barnet. Därför behöver ni medvetet fundera över dem tillsammans. Vill jag att mitt barn blir flerspråkigt? Hur mycket av de olika språken vill jag att mitt barn får förutsättningar att ta till sig? Vilket språk kommer barnet att gå i skola på? Vilka insatser behövs i så fall?
- Det är viktigt att som vuxen stanna upp inför sin egen språkanvändning, samt sina attityder och värderingar gällande flerspråkighet.

Oro över barns språkliga utveckling

Barn kan vara sena eller ha en avvikande kommunikationsutveckling vad gäller att vara i kontakt, fokusera på språklig information, förstå talat språk, göra sig förstådd eller uttala olika språkljud. Om du har frågor eller funderingar kring ditt barns språkliga utveckling ska du ta upp saken på rådgivningen och/eller vända dig till en talterapeut. Ett tillräckligt kriterium för att ta kontakt är att du är orolig av t.ex. följande orsaker:

- Du upplever att din bebis inte är i kontakt, inte deltar i turtagning vad gäller ljudande/joller, inte reagerar adekvat på ljud eller har svårt med blickkontakt.
- Du upplever att din 1-åring inte förstår enkla instruktioner, inte pekar eller delar uppmärksamheten med dig kring samma objekt, inte har sagt eller försöker säga sina första ord.
- Din 2-åring använder inte 2-ords satser och ni förstår inte varandras talkommunikation.
- Din 3-åring talar inte i 3-ords satser, har svårt att göra sig förstådd med hjälp av talet med människor utanför familjen och/eller blir frustrerad och använder många icke-verbala metoder istället för tal, t.ex. visar, tar själv, gråter, slår.
- Du upplever att ditt barn, som är 4 år eller äldre, har svårt med grammatiken, svårt att lära sig nya ord eller t.ex. komma ihåg namnen på sina kamrater eller hur man benämner grundfärgerna. Det är också skäl att ta kontakt om ditt barn inte orkar lyssna på sagor som är riktade till barn i just den här åldern.
- Om din 5-åring har svårt att beskriva och berätta samt uttrycka sig grammatiskt korrekt eller saknar något språkljud (utöver /r/ och /s/ som en del lär sig spontant ännu i denna ålder).
- Om din 6-åring inte verkar alls intresserad av bokstäver eller inte utvecklar sin språkliga medvetenhet, d.v.s. visar förståelse för skillnaden mellan ett ords uppbyggnad och betydelse t.ex. genom att rimma, klappa stavelser.
- Det är också bra att ta kontakt om barnet är mycket hest, stammar, verkar vara talrädd eller glömmer bort redan bemästrade färdigheter.

Schema som kartlägger hur språken i barnets vardag är representerade

Kryssa i de alternativ som bäst motsvarar ditt barns språkliga vardag. Då du ser hur kryssen fördelar sig kan du reflektera över balansen mellan språken. Upplever du t.ex. att

- ditt barn får höra och använda de olika språken tillräckligt?
- ditt barn får tillräcklig stimulans på det tilltänkta skolspråket?
- det finns ett behov och möjlighet till ökad språkstimulans?

	mest svenska	svenska	mest finska	finska	Annat, vad?
Mamma/pappa talar	☐	☐	☐	☐	
Pappa/mamma talar	☐	☐	☐	☐	
Syskonen talar	☐	☐	☐	☐	
Mammas sambo talar	☐	☐	☐	☐	
Pappas sambo talar	☐	☐	☐	☐	
Mammas sambos barn talar	☐	☐	☐	☐	
Pappas sambos barn talar	☐	☐	☐	☐	
Mormor talar	☐	☐	☐	☐	
Morfar talar	☐	☐	☐	☐	
Farmor talar	☐	☐	☐	☐	
Farfar talar	☐	☐	☐	☐	
Andra viktiga vuxna i barnets vardag talar (t.ex. faster, kusin)	☐	☐	☐	☐	
Kompisarna talar	☐	☐	☐	☐	
På vilka språk läser ni för barnet?	☐	☐	☐	☐	
På vilka språk tittar och lyssnar barnet på TV och radio?	☐	☐	☐	☐	
Vilka språk möter barnet i andra medier?	☐	☐	☐	☐	
På vilka språk har barnet hobbyer?	☐	☐	☐	☐	
På vilka språk är barnet på daghem?	☐	☐	☐	☐	
Vilket språk talar barnet med mamma/pappa?	☐	☐	☐	☐	
Vilket språk talar barnet med pappa/mamma?	☐	☐	☐	☐	
Vilket språk talar barnet med sina syskon?	☐	☐	☐	☐	
Vilket språk talar barnet mest?	☐	☐	☐	☐	

Idén till schemat för barnens språkliga vardag är tagen ur broschyren *Tänk språk!* av Lillemor Gammelgård.

Webbplatser

Här finns ett urval webbplatser med språkrelaterade material samt information om böcker, läsning och kulturverksamhet på svenska:

- www.folkhalsan.fi/spraklekar
- <https://lekar.folkhalsan.fi>
- www.folkhalsan.fi/akk
- www.folkhalsan.fi/tecken
- www.barnensbokklubb.se
- www.forlaget.com
- <https://litteratur.sets.fi>
- www.nyponforlag.se
- www.papunet.net/svenska
- ww.sydkusten.fi
- www.folktinget.fi
- <https://folktinget.fi/sv/kontakt/publikationer>
- www.luckan.fi
- <https://buu.yle.fi>
- <https://arenan.yle.fi/barn>
- www.svtplay.se/bolibompa
- www.boksampo.fi/sv/hemsidan
- <https://lukukeskus.fi/framsida>
- www.biblioteken.fi

